

Внутрішня система управління власним капіталом підприємства охоплює три окремі функціональні підсистеми: управління формуванням капіталу, управління використанням капіталу та управління збереженням капіталу. Управління формуванням власного капіталу передбачає прийняття рішень щодо різних джерел власного капіталу, перевірку методів залучення зовнішніх джерел фінансування та забезпечення їх привабливості на фінансових ринках. Крім того, це передбачає вибір стратегії мінімізації податкових платежів, оптимізацію витрат і розподіл чистого прибутку підприємства з одночасним визначенням найбільш вигідної амортизаційної політики.

Ефективне управління власним капіталом передбачає здійснення виваженої інвестиційної політики та базується на обраному підприємством підході до фінансування як необоротних, так і оборотних активів.

Таким чином, збереження власного капіталу підприємства є вирішальним фактором у періоди фінансової нестабільності, і залежить від рішень щодо дивідендної політики, послідовності виплат акціонерам і балансу між реінвестованим прибутком і розподіленим прибутком. Водночас ефективність управління власного капіталу залежить від системної оцінки пов'язаних фінансово-економічних ризиків, що досягається шляхом оптимізації складу та структури джерел капіталу підприємства.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/print1455519161799149>.

Немченко Т.А., кандидат економічних наук, доцент

Орлова А.А., кандидат економічних наук, доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

РОЗВИТОК ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Глобалізація за своєю функціональною природою спровокувала пришвидшення розвитку соціально-економічних процесів на умовах диджиталізації усіх сфер суспільної діяльності із появою кластерномережових утворень, що є інноваційно орієнтованими та спираються на безперервне оновлення у відповідності із викликами оточуючого середовища. Маємо зауважити, що формування доданої вартості в новій економіці пов'язане із активізацією діяльності в нових сферах господарювання, або ж з інноватизацією та цифровізацією в уже стабільно функціонуючих. Відповідно, якщо в традиційній економіці конкурентні переваги залежали від ресурсних можливостей, зумовлених географічним розташуванням, то в мережевій економіці превалюють переваги, пов'язані, передусім із накопиченням інтелектуального капіталу, здатністю до генерації інновацій, креативністю, наявністю цифрових компетентностей та навичок, розвитком інформаційно-комунікативних технологій та ресурсів.

Справедливо зазначити, що бурхливий розвиток нового економічного укладу зумовив до поширення утворення інноваційних екосистем у відповідь на виклики оточуючого середовища в нових формах ведення господарської діяльності, зокрема у цифровому просторі.

На думку Пермонової С. та Чупріної М., під інноваційною екосистемою варто розуміти синергію держави, підприємницького та дослідницького середовища, що спрямована на колективні дії у сфері створення потоків знань, підтримку технологічного розвитку й комерціалізації інновацій [3]. Логічно, можна зауважити, що інноваційним

екосистемам притаманне не лише об'єднання її агентів шляхом створення єдиного ланцюгу доданої вартості, починаючи від формування ідеї до її безпосереднього продукування і реалізації, а й здатність до саморозвитку і самореалізації, що виступає їх особливістю. Так, Федулова Л. і Марченко О. підкреслюють, що до складу агентів інноваційних екосистем входять складові компоненти, які не лише впливають на безпосереднє створення інновацій, а й визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови власне інноваційного процесу та забезпечують розвиток інноваційної діяльності як на рівні підприємства, так і на рівні регіону та країни в цілому за принципами самоорганізації [5].

Останнім часом тенденції розвитку світової економіки в напрямі диджиталізації, віртуалізації спровокувало виникнення інноваційних екосистем не лише за територіальним чи галузевим принципом, а з опорою на формування стійких взаємозв'язків між її агентами, що базуються на спільній меті, накопиченні ресурсів, передусім інтелектуальних, комунікацій, згуртованості (іншими словами сформованому соціальному капіталі), що чітко не прив'язані до визначених кордонів. Відповідно, для розвитку інноваційних екосистем, основними факторами, окрім технологічного забезпечення, виступає трудовий потенціал, поряд із сформованими соціальними мережевими зв'язками, під повноти застосування яких залежить ефективність їх функціонування.

Враховуючи, що від рівня професіоналізму та кваліфікації наявного трудового потенціалу залежить не лише ефективність діючих інноваційних екосистем, а й потенційна можливість їх утворення відбувається зміна поглядів на якісний його рівень, зокрема наявність необхідних навичок, вмінь та компетентностей не лише для потенційного генерування інновацій, а й для формування сприятливого середовища для їх продукування. Відповідно, на перший план виходять нарощення якісного рівня освіти, сприяння розвитку трудовим потенціалом комунікаційних та цифрових навичок, що затребувані на ринку праці в цифровому суспільстві.

З даної точки зору, приходимо до висновку, що доречно трактувати трудовий потенціал з точки зору поєднання якісних та кількісних характеристик, що потенційно здатні до трудової діяльності або в майбутньому набудуть такої здатності в поєднанні із ресурсними, фінансовими, соціальними та технологічними активами (КТ), що в кінцевому випадку приведе до інтенсифікації інноваційної діяльності, формування цифрових інноваційних екосистем та призведе до нарощення ефективності праці [2].

Дослідження вчених показують, що рівні, екосистеми не скуті просторовими межами і можуть формуватися навіть віртуально. Екосистема інновацій може бути побудована на декількох рівнях абстракції та деталізації – від окремого проекту до підприємства, на національному, регіональному та глобальному рівнях [4]. Однак, дослідники все ж наголошують, що кінцевий ефект від синергії інноваційної екосистеми реалізується на конкретних територіях, що пов'язано із необхідністю матеріалізації та локалізації інноваційних процесів [1]. Хоча, із розвитком інформаційно-комунікативних технологій, вважаємо, що і дана особливість зазнає трансформації в майбутньому.

Відповідно, зауважимо, що із зміною технологічного укладу змінюються підходи щодо сутнісних властивостей його агентів, що в контексті відтворення трудового потенціалу зумовлює переорієнтацію напрямів його розвитку з огляду на потребу адаптації до вимог оточуючого середовища. Зокрема, наголосимо, що не наразі першочергову роль у процесах формування трудового потенціалу, з огляду на вище сказане, відіграють не галузеві чи територіальні потреби, а здатність людських ресурсів до формування комплексу знань та навичок, які дадуть змогу залучати інновації та створювати нову вартість в регіонах без прив'язки до їх специфіки, формування інноваційних екосистем, що на основі генерації нових знань забезпечать конкурентоспроможність територій та суспільний добробут в цілому.

Приходимо до висновку, що в Україні, у зв'язку із змінами, які викликані військовими діями, що зумовили порушення усталених виробничих зв'язків, ресурсного

забезпечення підприємницької діяльності, вимушену релокацію бізнесу, трансформацію внутрішніх економічних потреб, масову міграцію населення, а також реформування системи фінансування регіонів, інноваційним спрямованням розвитку економічного укладу, активним впливом процесів цифровізації та глобалізації на трансформацію системи зайнятості та вимог на ринку праці, потребує докорінного перегляду система розширеного відтворення трудового потенціалу в означених умовах для забезпечення відповідності людських ресурсів динамічним викликам оточуючого середовища.

Література:

1. Іванов С.В., Ляшенко В.І., Підоричева І.Ю. та ін.. Україна в європейському науково-освітньому та інноваційному просторі: концепція адаптації та інтеграції в умовах Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Київ: ІЕП НАН України. 2018. 331 с.
2. Левченко О.М., Немченко Т.А. Соціальний розвиток трудового потенціалу в умовах інноваційних трансформацій: [монографія], Кропивницький: Ексклюзив-Систем, 2021. 272 с.
3. Пермінова С. О., Чупріна М. О. Розвиток національної інноваційної екосистеми в контексті взаємодії суб'єктів науки і бізнесу. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 38. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/48345>.
4. Підоричева І.Ю. Інноваційна екосистема в сучасних економічних дослідженнях. Економіка промисловості. 2020. № 2 (90). С. 54–92
5. Федулова Л. І., Марченко О. С. Інноваційні екосистеми: сутність та мето-дологічні засади формування. Економічна теорія та право. 2015. № 2 (21). URL: http://econtlaw.nlu.edu.ua/wpcontent/uploads/2015/11/2_21.pdf

Петреба І.О.

кандидат економічних наук, доцент
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
м. Київ, Україна

ОЦІНКА ЗБУТОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УПРАВЛІННІ ТОРГОВЕЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Процеси управління системою збуту підприємств, що працюють у сфері торгівлі, є доволі складними і мають здатність до постійних змін, оскільки спрямовані на задоволення потреб клієнтів. Розширення збутової мережі, удосконалення структури каналів збуту повинні бути економічно обґрунтованими, особливо, якщо підприємство працює в умовах кризи, або долає її наслідки. Це впливає на фінансові рішення керівників підприємства, зокрема щодо розподілу бюджету та спрямування частини коштів на заходи у таких напрямках як маркетинг і збут.

Повнота і комплексність оцінки збутової діяльності торговельного підприємства забезпечується завдяки використанню кількісних показників ефективності системи збуту та системи якісного оцінювання, що уможливить вивчення сильних та слабких сторін компанії. Складання прогнозу майбутніх показників збуту здійснюється на основі економіко-математичного моделювання, при цьому враховуються тенденції розвитку ринку, можливі зміни споживчого попиту і т. ін. Зокрема, при оцінюванні діючої системи збуту торговельного підприємства в період активної фази кризи, потрібно враховувати як показники фінансового аналізу, так і характеристики основної діяльності, що враховані в індикаторах ефективності функціонування підсистем маркетингу і збуту [2]. При дослідженні впливу чинників зовнішнього оточення на діяльність торговельного підприємства, важливо систематично проводити моніторинг та аналіз показників, що безпосередньо чи опосередковано дають змогу оцінити лояльність споживачів до бренду в